

WORKSHOP:

BUCUREȘTI. VALORIFICAREA SPAȚIILOR INTERMEDIARE DE TIP PORTIC/ BUCHAREST. VALORISING THE INTERMEDIARY SPACES OF THE PORTICOES

Anda-Ioana SFINTEȘ

Asist. dr. arh. / Assist. Prof. PhD Arch.

anda.sfintes@uauim.ro

Rezumat

Porticele sunt spații intermediare cu un rol important la nivel urban. Deși sunt în primul rând spații de trecere, menite să protejeze trecătorii împotriva unor condiții meteo nefavorabile, prin configurarea lor devin și spații sociale, cu rol de negociere între spațiul străzii și funcțiunile (de cele mai multe ori) publice amplasate de-a lungul lor.

Articolul de față prezintă scurta cercetare și intervențiile propuse de participanții la workshop-ul „București. Valorificarea spațiilor intermediare de tip portic”. Tema pusă în discuție a fost aceea a valorificării porticelor bucureștene de pe strada Ion Câmpineanu, portice care în prezent își îndeplinesc cu greutate funcția principală de protejare a trecătorilor ce le străbat (cu atât mai puțin funcții conexe), fiind dezolante și ocupate abuziv prin extensii ale spațiilor comerciale pe care le separă de stradă.

După o scurtă introducere a evenimentului și contextului desfășurării acestuia, articolul punctează importanța porticelor la nivel urban și social deopotrivă. Apoi este prezentată pe scurt situația porticelor bucureștene (inclusiv a celor studiate în cadrul workshop-ului), în încheiere fiind publicate cele patru proiecte dezvoltate de către echipele pluridisciplinare de participanți.

Cuvinte cheie: portic, parcurs, ritm, revitalizare

Abstract

Porticoes are intermediary spaces with an important urban role. Although they are first of all spaces of passage, meant to protect the passers-by from bad weather conditions, through their configuration they also become social spaces, negotiating the relationship between street and the (usually) public functions along them.

This article presents the short research and the interventions proposed by the participants at the workshop having as a theme: “Bucharest. Valorising the intermediary space of the porticoes”. The theme opened to discussion was that of valorising the porticoes on Ion Câmpineanu Street, in Bucharest, porticoes that now hardly meet their main function of protecting the people that cross them (much less auxiliary functions), being disagreeable and abusively occupied by extensions of the commercial spaces they separate from the street.

After a short introduction of the event and the context of its unfolding, the article points to the role of the porticoes in the urban configuration and at a social level as well. Then we shortly present the actual status of the Bucharest porticoes (including those studied at the workshop), and at the end we publish the four projects proposed by the multidisciplinary teams of participants.

Keywords: portico, path, rhythm, revitalization

Workshop-ul „București. Valorificarea spațiilor intermediare de tip portic” reprezintă primul eveniment de acest tip organizat de Atelierul de cercetare în antropologia arhitecturală – „antropoarh”¹, atelier ce își propune să abordeze într-o manieră inter- pluri- și transdisciplinară o serie de aspecte urbane actuale. Dincolo de recunoașterea caracterului imperativ al unor astfel de abordări în societatea contemporană, ideea acestui atelier a pornit din dorința de a familiariza în primul rând studenții arhitecți cu cercetarea antropologică și cu posibilitatea valorificării acesteia ca resursă în proiectare, dar și de a pune în contact și face să lucreze împreună persoane având pregătiri diferite și aflate în stadii diferite de pregătire profesională. Am considerat o astfel de abordare a facilita deschiderea participanților către dialog, acumularea și interpretarea prin propriul filtru (personal și/sau profesional) a cunoștințelor și informațiilor transmise în cadrul acestor dialoguri și în final a avea potențialul de a stimula creativitatea participanților. În cadrul atelierului se urmărește punerea unui accent deosebit pe creativitate, pe dezvoltarea unor soluții de intervenție care să se bazeze pe cercetarea întreprinsă, dar care să își propună o miză dincolo de rezolvarea punctuală a problemelor identificate.

Workshop-ul a avut loc în noiembrie 2017 și a reunit participanți studenți și absolvenți ai unor facultăți de arhitectură, urbanism, sociologie, literă, istorie etc. Tema pusă în discuție a fost aceea a valorificării porticelor bucureștene de pe strada Ion Câmpineanu, portice care în prezent își îndeplinesc cu greutate funcția principală de protejare a trecătorilor ce le străbat (cu atât mai puțin funcții conexe), fiind dezolante și ocupate abuziv prin extensii ale spațiilor comerciale pe care le separă de stradă.

---

1 „antropoarh” funcționează, începând din anul 2016, în cadrul Centrului de studii arhitecturale și urbane al Universității de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu”, București – CSAU-UAUIM

The workshop having as a theme “Bucharest. Valorising the intermediary space of the porticoes” represents the first such event organized by Architectural anthropology research studio – “antropoarh”, studio that wishes to approach in an inter- multi- and transdisciplinary manner a series of contemporary urban aspects. Beyond recognizing the imperative character of such approaches in the contemporary society, the idea of founding this studio started from the desire to familiarize first of all architecture students with anthropological research and with the possibility to valorise it as a design resource, but also to put in contact and make work together persons with different educations and in different stages of their professional training. We considered that such an approach would facilitate the openness of the participants towards dialogue, the accumulation of knowledge and of the information transmitted during these dialogues, but also their interpretation through each one’s (personal and/or professional) filter, and that in the end would have the potential to stimulate the creativity of the participants. The studio put a great accent on creativity, on developing solutions of intervention based on the undertaken research, but that would also frame a stake beyond specifically solving the problems identified.

The workshop took place in November 2017 and it brought together participants that were students or graduated from faculties of architecture, urbanism, sociology, literature, history etc. The theme opened to discussion was that of valorising the porticoes on Ion Câmpineanu Street, in Bucharest, porticoes that now hardly meet their main function of protecting the people that cross them (much less auxiliary functions), being disagreeable and abusively occupied by extensions of the commercial spaces they separate from the street.

---

1 “antropoarh” works from 2016 within the Center of Architectural and Urban Studies of the “Ion Mincu” University of Architecture and Urban Planning Bucharest – CSAU-UAUIM

Prin caracteristicile lor spațiale însă, porticele pot îndeplini roluri importante și de actualitate la nivel urban, facilitând implementarea unor strategii urbane cu mize deopotrivă sociale și spațiale precum conectivitatea, permeabilitatea, accesibilitatea, integrarea (Tonkiss 2013). Succesul unui spațiu public, similar unei zone urbane chiar dacă la scară mai mică, stă în diversitatea de funcțiuni pe care o oferă, în posibilitățile multiple de utilizare a acestuia (Tonkiss 2013, 85-86) – trecere, loisir, facilitarea întâlnirilor de natură socială și a interacțiunii, utilizări de natură economică, utilizare creativă și care încurajează inovația etc. Porticele, prin lungimea, amplexarea și mai ales amplasarea lor ca limită spațială între funcțiuni diferite pot cu ușurință asigura mare parte din obiectivele de mai sus, dar nu prin simpla lor prezență, ci prin modul în care sunt configurate și amenajate. Acordând atenție designului porticelor ca spații publice, acestea pot ajunge spații de referință într-un oraș ludic așa cum este el definit de Quentin Stevens (2007), prin facilitarea „interacțiunilor sociale informale, non-instrumentale, sau a jocului” (Stevens 2007, abstract). Orașul ludic este un rezultat al semnificațiilor atribuite de către utilizatori spațiilor prin care se deplasează și pe care le percep într-un mod subiectiv, drept spații ale „multiplicității, ambiguității și contradicției, ale imprevizibilului și nefamiliarului” ce caracterizează spațiul public (Stevens 2007, 25). Pentru ca parcurgerea unui portic să beneficieze însă de aceste îmbogățiri de sens și să stimuleze trecătorii să participe în moduri diferite în/la spațiul pe care îl utilizează trebuie ca acesta să aibă un anumit grad de flexibilitate dincolo de diversitatea de funcțiuni pe care ar putea să o asigure. Porticele sunt destinate în primul rând mersului, trecerii dintr-un punct spre altul și fie și numai explorând semnificațiile mersului (vezi Kuoppa 2013) intervențiile propuse într-un anumit context pot căpăta specificitate – prin raportare la pattern-uri de interacțiune/

Through their spatial configuration though, the porticoes can meet important contemporary urban roles, facilitating the implementation of urban strategies with social as well as spatial stakes regarding connectivity, permeability, accessibility, integration (Tonkiss 2013). Similar to an urban zone although at a smaller scale, the success of a public space resides in the functional diversity it offers, in the multiple uses it allows (Tonkiss 2013, 85-86) – passing by, leisure, facilitation of social gatherings and interaction, economic uses, creative use and uses which foster innovation etc. The porticoes, through their length, width and most of all through their position as spatial limits between different functions, can easily ensure many of the objectives above, but not solely through their presence, but through the way they are configured and laid out. By paying attention to the design of the porticoes as public spaces they can become landmarks in a ludic city as it is defined by Quentin Stevens (2007), by facilitating „informal, non-instrumental social interaction, or play” (Stevens 2007, abstract). The ludic city is a result of the meanings given by the users to the spaces they pass through, spaces which they perceive subjectively, as public spaces characterized by „multiplicity, ambiguity and contradiction, the unpredictable and the unfamiliar” (Stevens 2007, 25). In order for the passing through a portico to benefit from these meaning enrichments and to stimulate the passers-by to participate differently in/to the space they use, this space must have a certain degree of flexibility on top of the diversity of functions it should ensure. The porticoes are first of all intended for walking, for passing through from one point to another and even only by exploring the meanings of walking (see Kuoppa 2013) the interventions proposed in a certain context can acquire specificity – through relating to the patterns of interaction/types of interactions (direct, indirect, visual, auditory, of socialisation etc.). Anyway, there are many other facilities that can enrich the experience of passing

tipuri de interacțiuni (directe, indirecte, vizuale, auditive, de socializare etc.). Totuși există multe alte facilități ce pot îmbogăți experiența traversării, ce pot presupune chiar opriri mai scurte sau mai lungi în spațiul porticului. De altfel, conceptul modern de mobilitate urbană presupune mult mai mult decât simpla deplasare din punctul A în punctul B – presupune „includerea calităților sociale ale trecerii în planificarea urbană și proiectare” (Miciukiewicz and Vigar 2013, 171), mișcarea devenind chiar practică de emancipare „prin care indivizii capătă puterea de a renegocia sensuri ale sinelui și orașului” (Miciukiewicz and Vigar 2013, 176). Cu alte cuvinte, deplasarea devine pretext al înțelegerii poziției individului în cadrul orașului privit atât din punct de vedere urbanistic, cât și social. Astfel și porticele devin mult mai mult decât locuri de trecere sau spații intermediare, prin îmbogățirea cu sensurile discutate mai sus făcând chiar loc conceptelor de atașare de loc – place attachment (vezi Altman and Low 1992) și identitate a spațiului public, ambele determinate de procese variate personale sau de grup, de procese culturale, de interacțiuni directe sau indirecte, de activități tip performance etc.

Prin workshop-ul „București. Valorificarea spațiilor intermediare de tip portic” ne-am propus găsirea de soluții posibile pentru revitalizarea porticelor, pornind de la scurta cercetare desfășurată de participanți. Având în vedere perioada scurtă de desfășurare a workshop-ului ne-am asumat faptul că cercetarea întreprinsă nu poate fi considerată o cercetare temeinică, ci doar o introducere în cercetarea antropologică. De exemplu, prin mișcarea continuă pe care o presupun, într-un mod temeinic, porticele ar putea fi analizate prin prisma conceptului de ritm urban (vezi Henckel et al. 2013), înțelegerea în profunzime a acestora și astfel determinarea nevoilor de intervenție putând rezulta din înțelegerea rolului porticelor în cadrul unor trasee urbane, ca parcurs urmat în anumite

through that can even suppose shorter or longer stops in the space of the portico. As a matter of fact, the modern concept of urban mobility implies much more than the simple movement from A to B – it implies “the embedding of social qualities of travel in urban planning and design” (Miciukiewicz and Vigar 2013, 171), the movement even becoming a practice of emancipation “through which individuals gain power to renegotiate meanings of self and the city” (Miciukiewicz and Vigar 2013, 176). In other words, the travel becomes a pretext for understanding the position of the individual in the city from both an urbanistic and social point of view. As such, even the porticoes become much more than places of passage or intermediary spaces, through their enrichment with the meanings discussed above making place to the concepts of place attachment (see Altman and Low 1992) and identity of the public space, both determined by various personal or group processes, by cultural processes, by direct or indirect interactions, by performance etc.

Through this workshop we tried to find possible solutions for revitalizing the porticoes, based on the short research undertaken by the participants. Given the short run of the workshop, we took upon ourselves the fact that the undertaken research cannot be considered a thorough research, but rather an introduction in the anthropological research. For example, by assuming a continuous movement, the porticoes could be thoroughly analysed through the concept of urban rhythm (see Henckel et al. 2013), their profound understanding and thus the determination of the needs of intervention resulting from understanding the role they play for urban paths, as paths followed by the passers-by in certain contexts and with certain aims (following rhythms of day, rhythms of night, occasional rhythms etc.).

At the workshop we encouraged, in this phase, observation more than perception, thus trying to determine a series of logical relations that should be taken into

contexte și cu anumite scopuri de către trecători (ca ritm zilnic, ritm nocturn, ritm ocazional etc.).

În cadrul workshop-ului am încurajat, în această fază, observația mai mult decât percepția, încercând astfel să determinăm o suită de relații logice ce ar trebui avute în vedere într-o abordare corectă – de la cercetarea în amănunt la proiectarea unor intervenții ce își definesc scopurile pe baza analizei din teren. Atelierul are însă în vedere desfășurarea ulterioară a unei abordări complete, recunoscând rolul cercetării etnografice în arhitectură: de a-i face pe arhitecți să înțeleagă mai bine situl, dar și drept „metodă de determinare a relevanței și impactului ideilor și drept mod de a ajunge la o înțelegere holistică asupra condițiilor locale (sociale, culturale, politice, financiare etc.)” (Askland et al. 2014, 288). Cercetarea și propunerea de intervenții în acest context ar beneficia cu adevărat de continuarea cercetării post-implementare, ceea ce ne dorim să realizăm, dar în condițiile unui timp mai îndelungat acordat întregului demers.

În ciuda acestei limitări, proiectele propuse de participanți au fost interesante și variate, mizând pe intervenții rapide vs. intervenții cu un timp îndelungat necesar implementării, intervenții minimale vs. intervenții complexe, instalații de artă vs. intervenții ce îi lasă trecătorului posibilități variate de utilizări ale spațiului.

Spații intermediare. Portice

Înainte de a prezenta cele patru proiecte dezvoltate în cadrul workshop-ului considerăm că este necesară o scurtă prezentare a rolului porticelor la nivel urban și a potențialului acestora, astfel făcându-ne o idee despre ce ar putea presupune valorificarea lor.

consideration in a correct approach – from a thorough research to designing interventions that define their scopes based on field research. Anyway, the studio wishes to later develop a complete approach, recognizing the role of ethnographical research in architecture: of making architects better understand the site, but also as “a method to seek the relevance and impact of ideas, and as a way to attain a holistic perspective of the local (social, cultural, political, financial, etc.) conditions” (Askland et al. 2014, 288). Both the research and the intervention proposal would truly benefit in this context of a post-implementation research, which we would like to carry out, but having more time at our disposal for the entire endeavour.

Despite this limitation, the designs made by the participants were interesting and various, proposing interventions that could be implemented rapidly vs. interventions that would need a longer time to be completed, minimal vs. complex interventions, art installations vs. interventions that let the passer-by various possibilities of using the space.

Intermediary spaces. Porticoes

Before presenting the four projects developed at the workshop we consider necessary a short presentation of the role porticoes have at an urban scale and of their potential, visualizing what their valorising could suppose.

Porticele sunt spații intermediare prin excelență, cu un rol important la nivel urban nu numai prin separarea/legătura pe care o creează între două spații având statut diferit, ci și prin parcursul pe care îl presupun. În funcție de amplasarea și configurarea lor, acestea pot reprezenta legătura dintre interior și exterior (de exemplu între casă și grădină), dintre spațiul public și diferite alte funcțiuni (instituții publice, spații comerciale etc.). Pe de altă parte pot fi și/sau spații ce asigură un anumit grad de confort urban mai ales în contexte în care clima aridă reprezintă o problemă. Totuși, diverși autori au demonstrat prin cercetările lor că, atâta timp cât confortul nu ține doar de factori fizici, ci și psihologici, diversitatea (ca posibilitate de a alege) este cea care conduce la aprecieri pozitive ale spațiului (vezi Steane and Steemers 2004). Perceperea unui anumit grad de control asupra unor decizii precum a alege unde să îți stabilești un loc de întâlnire cu cineva sau pe unde să mergi (de exemplu prin portic sau pe lângă portic) se traduce mai departe în perceperea pozitivă a unui loc drept confortabil (Steemers, Ramos, and Sinou 2004).

Fiind spații ce presupun un anumit timp de parcurgere, porticele pot căpăta funcții proprii sau, prin design, poate fi accentuat caracterul hibrid pe care îl presupun, activitățile interioare sau exterioare prelungindu-se și intersectându-se în acest spațiu intermediar. De multe ori sunt create pentru a asigura protecția trecătorilor împotriva factorilor de mediu (ploaie, căldură), dar chiar și în acest caz de obicei separă spațiul public de galerii comerciale sau spații de alimentație publică, acestea devenind pretexte pentru utilizarea porticelor și invers. Astfel de funcțiuni animă spațiul porticului și introduc motive în plus de utilizare, astfel răspunzând și unor nevoi sociale precum nevoia de stimulare (prin activități ce presupun amuzamentul și distracția), de securitate (dată de cunoașterea spațiului și activităților desfășurate, de predictibilitatea acestora) și nu în ultimul rând de identitate (Lawson 2001).

The porticoes are intermediary spaces by excellence, with an important urban role not only through the separation/connection they create between two spaces having different statuses, but through the passage they imply. Depending on their positioning and configuration, they can represent the connection between interior and exterior (for example between house and garden), between the public space and various public functions (public institutions, commercial spaces etc.). On the other hand they can also/rather be spaces that ensure a certain degree of urban comfort especially in contexts in which the arid climate represents a problem. Anyway, various authors have proven through their research that, as long as comfort doesn't depend solely on physical, but also psychological factors, diversity (as in the possibility to choose) is the one leading to positive appreciations of space (see Steane and Steemers 2004). Perceiving a certain degree of control over decisions like where to arrange a place for meeting with someone or where to walk (for example through the portico or next to the portico) is further translated into positively perceiving a space as comfortable (Steemers, Ramos, and Sinou 2004).

Being spaces that assume a certain time of passage, the porticoes can acquire their own functions or, through design, their hybrid character can be accentuated, the activities taking place inside or outside extending and intersecting each other in this intermediary space. Many times they are created in order to protect the passers-by from certain weather conditions (rain, heat), but even in this situation they usually separate the public space from commercial galleries or food services, these becoming pretexts for using the porticoes and vice-versa. Such functions liven the space of the portico and introduce additional motives for use, thus also responding to social needs like the need for stimulation (through activities of relaxation and entertainment), for security (given by the knowledge of the space and the activities taking place in it, of their predictability) and last but not least of identity (Lawson 2001).

Securitatea și siguranța sunt determinate în primul rând de prezența simultană a oamenilor într-un același spațiu și de conștientizarea prezenței celuilalt, acestea conducând la formarea unei comunități virtuale (Hillier 2007, 141). Porticele (urbane mai ales), ca spații intermediare ce presupun o mișcare aproape continuă de-a lungul lor, în contextul în care mișcarea reprezintă cea mai uzuală formă de utilizare a spațiului (Hillier 2007), conferă siguranță tocmai prin certitudinea unei utilizări continue sau cel puțin inevitabile și de către alți oameni. Atunci când porticul nu reușește, din varii motive, să asigure un flux continuu de oameni poate fi cu ușurință apropiat și utilizat de grupuri marginase mai ales pe timp de noapte. Admițând, după cum afirmă Hillier, că pattern-urile de mișcare în spațiu sunt influențate de configurația spațială, putem trage concluzia că în cazul unor portice nefuncționale anumite tipuri de intervenții – realizate nu ca urmare a unor analize punctuale, ci având în vedere o zonă mai largă deservită de acestea – pot contribui la refuncționalizarea și activarea spațiului la nivel urban, nu doar local.

În ceea ce privește identitatea ca nevoie socială, deși este foarte importantă în procesul de apropiere, nu poate fi atinsă în orice condiții, după cum se va vedea și în descrierea porticelor analizate în cadrul workshop-ului. Deși proiectarea nu joacă întotdeauna un rol important în procesul de apropiere, spațiul este recomandat să îndeplinească anumite condiții pentru a facilita crearea unei identități – de la o anumită flexibilitate în utilizare ce lasă, în anumite limite, libertatea utilizatorilor în determinarea caracterului unui spațiu la asigurarea unui număr mai mare de funcțiuni care face necesară parcurgerea spațiului în diferite scopuri. După cum afirmă Fran Tonkiss, design-ul ajunge astfel să se refere la „practici și procese sociale ce conturează formele spațiale, relațiile și rezultatele în moduri intenționale sau mai puțin intenționate” (Tonkiss 2013, 5).

Security and safety are determined first of all by the simultaneous presence of people in the same space and by acknowledging the presence of the other, these leading to the formation of a virtual community (Hillier 2007, 141). Porticoes (especially urban porticoes), as intermediary spaces that assume almost a continuous movement along them, in a context where movement represents the most frequent form of space use (Hillier 2007), provides safety precisely through the certainty of a continuous or inevitable use by other people as well. When the portico doesn't succeed, from various reasons, to ensure a continuous flow of people, it can easily be appropriated and used by marginalized groups of people especially in the night time. Admitting, as Hillier states, that the patterns of movement in space are influenced by the spatial configuration, we can conclude that, in the case of non-functional porticoes, certain types of intervention – not following a precise research, but considering a larger area served by them – can contribute to re-functioning and activating the space not only at a local scale, but also at an urban scale.

Regarding identity as a social need, although it is very important in the process of appropriation, it cannot be achieved in any conditions, as we shall also see when describing the porticoes researched during the workshop. Although design isn't always important in the process of appropriation, the space is recommended to meet certain conditions in order to facilitate the formation of identity – from a certain flexibility in use which lets the user, in certain limits, to determine the character of a space to ensuring a greater number of functions that makes the passage through such space necessary for different aims. As Fran Tonkiss states, the design thus gets to refer to “social practices and processes that shape spatial forms, relationships and outcomes in intentional as well as in less intended ways” (Tonkiss 2013, 5).

Vom vedea în continuare cum porticele bucureștene care au făcut obiectul analizei noastre funcționează deficitar printr-o amenajare/luare în stăpânire necorespunzătoare ce nu le permite să contribuie la satisfacerea nevoilor sociale descrise mai sus.

Portice bucureștene

Porticele, prin amplasarea lor la limită și prin parcurgerea pe care o presupun, au un potențial imens de a deveni relevante la nivel urban, de a fi folosite continuu și apropiate. În București, însă, multe dintre portice nu reușesc să fie concret nimic mai mult decât o înșiruire de stâlpi ce asigură protecția pietonilor împotriva intemperiilor, ba chiar multe sunt percepute negativ. După cum se vede în Tabelul 1, portice amplasate în zone centrale ale Bucureștiului (Calea Victoriei, Centrul vechi – Fig. 1 a și b) sau în puncte importante (precum Gara de Nord) sunt descrise prin cuvinte cheie ce denotă lipsa unei griji față de aspectul lor și astfel neînțelegerea rolului acestora în cadrul orașului.

Cuvinte cheie care definesc portice bucureștene²

tenebros, neluminat, gri – Calea Victoriei 22
serenitate, echilibru, adăpost – Stavropoleos
întunecos, murdar, singur – Centru
protecție, arhitectură, istorie – UAUIM
urât mirositor, aglomerat, circulat - Gara de Nord
transparentă, protecție, apartenență - Bd. Magheru

² Conform răspunsurilor furnizate de participanții din cadrul întâlnirilor organizate de antropoarh.

We shall see further how the porticoes of Bucharest that have been the focus of our inquiry work poorly because of an inappropriate set-up/appropriation that doesn't allow them to contribute to the satisfaction of the social needs described above.

Porticoes of Bucharest

The porticoes, through their positioning on the limit and through the movement they suppose, have a great potential to become relevant at an urban scale, to be continuously used and appropriated. In Bucharest though, many of the porticoes don't get to be anything more than a sequence of columns that ensure the protection of the passers-by against weathering, many of them even being negatively perceived. As you can see in Table 1, the porticoes located in the centre of Bucharest (Calea Victoriei, The Historical Centre – Fig. 1 a and b) or in important locations (like Gara de Nord) are described with keywords that speak of a lack of concern for their aspect and so of a lack of understanding of their role within the city.

Keywords that define the porticoes of Bucharest²

tenebrous, dark, grey - Calea Victoriei 22
serenity, equilibrium, shelter – Stavropoleos
dark, dirty, lonely – Centre
protection, architecture, history - UAUIM
smelling bad, crowded, circulated - Gara de Nord
transparency, protection, affiliation - Magheru Blvd.

² Based on the answers given by the participants at the meetings of antropoarh.

a. Calea Victoriei 22

b. Centru

c. UAUIM

Fig. 1 Imagini ale porticelor bucureștene / Images of the porticoes of Bucharest. @ Anda-Ioana Sfinteș

Porticele sunt spații ce aparțin ambelor funcțiuni pe care le separă/unesc și tocmai de aici rezultă o ambiguitate a statutului lor, o neînțelegere a dreptului de proprietate și de utilizare vs. obligativitatea îngrijirii. De multe ori devin spații ale nimănui, mai mult sau mai puțin îngrijite/salubre în funcție de amplasarea lor și de cât sunt de traversate (mai degrabă din necesitate sau facilitate). Un foarte bun exemplu în acest caz îl constituie porticul de la Piața Romană (Bd. Magheru), utilizat permanent de un număr foarte mare de oameni ce îl traversează doar pentru a ajunge dintr-un punct în altul, pentru confortul termic pe care îl oferă într-o zonă expusă la soare și intemperii, pentru (impresia) evitării aglomerației în zile în care zona este foarte populată etc.

Porticele cu un statut mai clar (precum cel de la intrarea în Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu” UAUIM – Fig. 1c, amenajat recent într-un mod ce îi conferă identitate, sau cel de la Biserica Stavropoleos) ajung să facă trimitere la valori și sentimente, să fie percepute pozitiv pentru că reușesc să fie și altceva (porticul de la UAUIM fiind chiar foarte puțin folosit drept loc de trecere și mai mult de stat, ieșirea de la celălalt capăt fiind deseori blocată).

Porticoes are spaces that pertain to both functions they separate/unite and precisely from this results the ambiguity of their status, the misunderstanding of the property and use right vs. the duty of attending the space. Most of the times they become nobody's spaces, more or less clean/salubrious, depending on their positioning and on how much they are crossed (rather because of necessity or ease). A very good example in this case is the portico at Piața Romană (Magheru Blvd.), constantly used by a great number of people that pass through it only to get from one point to another, for the thermal comfort it assures in a zone exposed to sun and rain, for (the impression that) you can avoid crowds in busy days etc. The porticoes with a clearer status (like the one at the entrance into The University of Architecture and Urbanism “Ion Mincu” UAUIM – Fig. 1c, recently furnished in a way that speaks of an identity, or the one at Stavropoleos Church) refer to values and feelings and are positively perceived because they are also something else (the portico at UAUIM being hardly used as a place for passage and rather as a place for sitting, the exit at the other end being often blocked).

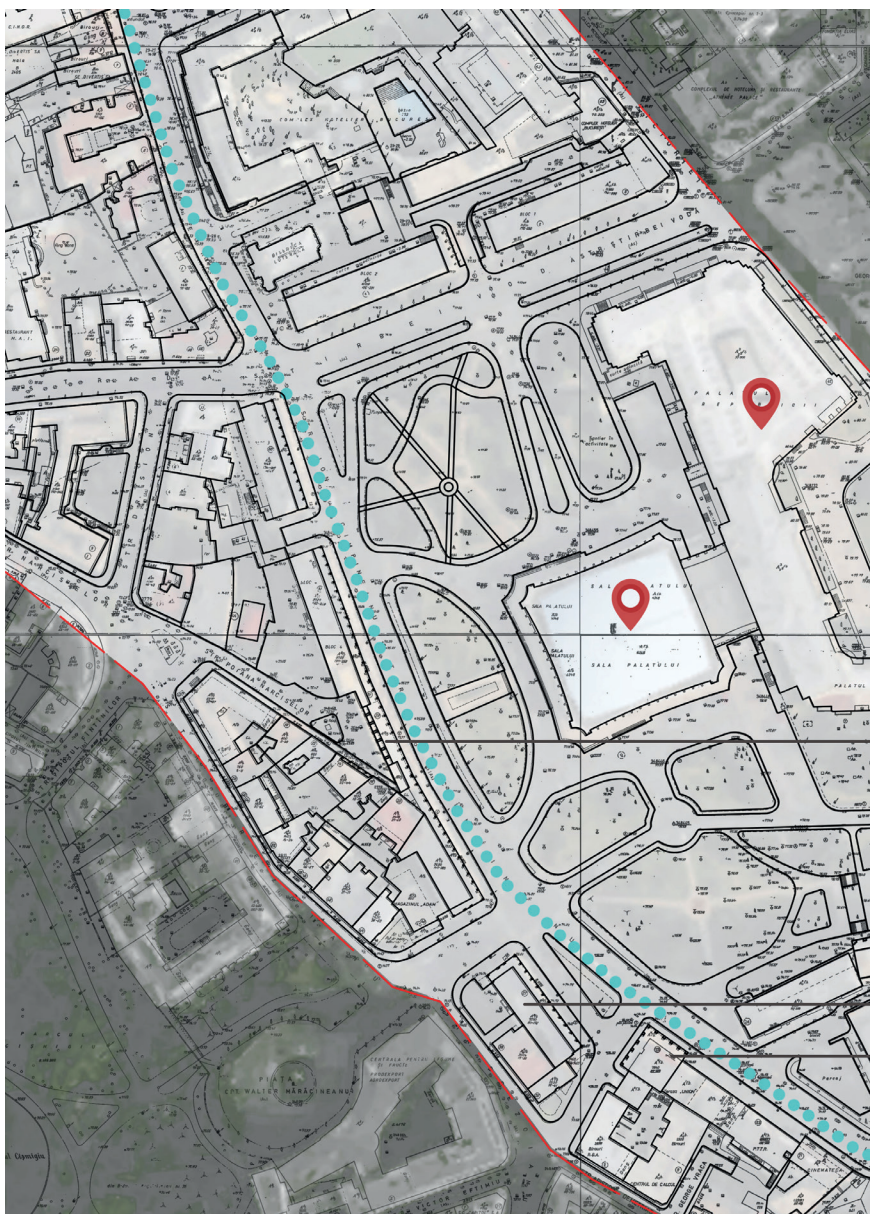

Fig. 2 Traseul de-a lungul căruia sunt amplasate porticele care au constituit tema workshop-ului / The path along which the porticoes that were the theme of the workshop are situated.
@ Luana-Alexandra Ionașcu

Câmpineanu 29-33

Câmpineanu 27

Câmpineanu 25

a. Câmpineanu 25
@ Luana-Alexandra Ionașcu

b. Câmpineanu 27
@ Anda-Ioana Sfinteș

c. Câmpineanu 29-33
@ Anda-Ioana Sfinteș

Fig. 3 Imagini ale porticelor analizate / Images of the researched porticoes

În cadrul workshop-ului adus în discuție în acest articol ne-am propus să analizăm și să facem propuneri de intervenție de-a lungul ansamblului de portice de pe strada Ion Câmpineanu, respectiv în porticele de pe Câmpineanu 25, 27 și 29-33 (Fig. 2 și Fig. 3).

Aceste portice sunt amplasate într-o zonă centrală a Bucureștiului, pe o arteră ce leagă obiective importante la nivel urban precum Hotel Intercontinental și Teatrul Național de Sala Palatului. Cele trei portice au imagini total diferite rezultate, printre altele, din configurația clădirilor la parterul cărora se află sau din modul de amplasare la nivel urban.

Porticul din Câmpineanu 25 (Fig. 3a), având, de altfel, cea mai mică lungime dintre toate cele trei porticele analizate, se remarcă prin stâlpii săi foarte masivi și deși ce susțin un turn de locuințe de 16 etaje cu etajul 1 comercial. Trecerea prin acest portic pare a fi apăsătoare, copleșitoare datorită acestei masivități a stâlpilor. Oricum, în afară de cele câteva graffitti-uri

At the workshop discussed here we wished to analyse and make proposals of intervention along the porticoes on Ion Câmpineanu Street, respectively the porticoes at Câmpineanu 25, 27 and 29-33 (Fig. 2 and Fig. 3).

These porticoes are situated in a central zone of Bucharest, on a route that connects urban landmarks like Intercontinental Hotel and The National Theatre to The Palace Hall. The three porticoes have different images that resulted, among others, from the configuration of the buildings they are part of or from their positioning at an urban scale.

The portico at Câmpineanu 25 (Fig. 3a), having the smaller length between the three analysed porticoes, distinguishes itself through its massive and close pillars that support a habitation tower of 16 floors with a commercial first floor. The passage through this portico seems to be pressing, overwhelming because of this massiveness of the pillars. Anyway, besides a few simple, artless graffiti almost nothing gets you attention along

simple, neelaborate, mai nimic nu atrage atenția de-a lungul acestui portic care protejează intrarea în bloc, intrarea într-un magazin de muzică și un mic magazin de parter de bloc.

Porticul din Câmpineanu 27 (Fig. 3b) ce se desfășoară pe o lungime mai mare decât cel dinainte, este mai retras de la stradă și adăpostește intrările în bloc, într-un magazin de filatelie și un magazin de haine. Desfășurând o cercetare premergătoare acestui workshop, folosind drept metodă de cercetare practica observației, am putut constata cum acest portic este utilizat într-un grad mult mai mic decât celelalte tocmai datorită retragerii lui față de stradă, care ar presupune un traseu ușor ocolitor pentru cei care vor să înainteze tot pe strada Câmpineanu. Chiar și pe vreme rea, punând în balanță timpul pierdut cu această ocolire vs. protecția oferită împotriva intemperiilor, se poate considera că nu merită străbaterea acestuia. Fiind mult mai puțin traversat de alte persoane decât cele care locuiesc în apartamentele de sus, și spațiile comerciale pe care le adăpostește devin mult mai puțin accesate de trecători. Acest lucru transpare și din încercările magazinului de haine de a-și ademeni clienți prin mijloace precum pancarte și manechine scoase chiar în portic. Magazinul a fost deschis relativ recent (de 1 an – 1 an și jumătate) și de-a lungul perioadei de funcționare, până la începerea workshop-ului, am putut observa cum aceste tipuri de reclamă au fost din ce în ce mai împinse înspre exterior și însoțite de anunțuri de promoții aproape continue. Cu toate acestea porticul acesta continuă să fie cel mai puțin străbătut dintre cele trei în ciuda unui aspect mult mai îngrijit și a unei imagini mult mai aerisite date de stâlpii subțiri și de curățenia întreținută.

Porticul continuu existent de-a lungul blocurilor înșiruite de la numerele 29-33 (Fig. 3c) este amplasat vizavi de Sala Palatului. Această apropiere, numărul mare de oameni ce locuiesc în apartamentele de dea-

this portico that protects the entrance into the block of apartments, the entrance into a music shop and a small ground floor shop.

The portico at Câmpineanu 27 (Fig. 3b) which covers a greater length than the one before is withdrawn from the street and it protects the entrances into the block of apartments, into a philately shop and a clothing store. Undergoing an anterior research to this workshop and using as a research method observation, I have been able to see how this portico is being used to a much lesser degree than the other ones precisely because it is withdrawn from the street thus assuming a small detour for those wishing to pursue Câmpineanu Street. Even on bad weather, weighing the lost time with this detour against the protection offered by the portico one can consider that a detour is not worth it. Being much less trespassed by others that those who live in the apartments above, the commercial spaces it shelters also become less accessed by the passers-by. This fact also becomes apparent through the attempts made by the clothing store personnel to lure clients by taking out into the portico banners and mannequins. The shop has been opened recently (for 1 year – 1 and a half years) and throughout its activity, till the workshop started, I could see how these types of advertisements have been pushed more and more towards the exterior and doubled by almost constant sales announcements. Even so this portico continues to be the least used between the three despite its cleaner appearance and its more open image given by the thin pillars and the maintained cleanliness.

The continuous portico along the row blocks at no. 29-33 (Fig. 3c) is situated vis-à-vis The Palace Hall. This proximity, the greater number of people living in the apartments above and the preference for crossing the portico instead of using other routes (because there is no functional footway along the portico on its exterior – as it's full of parked cars, booths etc. –; because of

supra și preferința traversării porticului în detrimentul utilizării altor căi (în lipsa unui trotuar funcțional prin exteriorul acestuia – trotuarul fiind ocupat de mașini parcate, gherete etc. –; din cauza trotuarului lung, monoton și expus din fața Sălii Palatului precum și datorită numărului mare de spații comerciale diferite amplasate de-a lungul porticului) fac ca acesta să fie foarte circulat. Utilizarea lui constantă a făcut chiar ca de-a lungul timpului să capete un statut neclar în ceea ce privește dreptul de proprietate și folosire, magazinele (în special cele alimentare) sau spațiile de alimentație publică extinzându-se în portic într-un mod abuziv prin amplasarea de frigidere și lăzi frigorifice, pancarte etc. ce încurcă libera circulație și conferă spațiului o imagine haotică. Pe de altă parte porticul are o imagine neîngrijită, nefiind întreținut sau renovat decât pe mici porțiuni, în dreptul unor servicii ce mizează pe imagine (precum sediile de bănci). Tocmai datorită tuturor acestor lucruri însă, spre deosebire de celelalte portice, acesta este apropiat de locuitorii din zonă sau trecătorii constanți. Principalele elemente prin care s-a creat această apropiere au fost spațiile de alimentație publică sau magazinele alimentare care oferă servicii de o anumită calitate (de exemplu locuitorii din zonă apreciază mâncarea gătită la fast food-urile din portic care poate fi luată inclusiv la pachet chiar și la ore mai înaintate).

Aceste câteva concluzii extrase din teren anterior desfășurării workshopului au ajutat la identificarea posibilităților de valorificare a porticelor fără a impune în cadrul workshop-ului însă un anumit tip de abordare. Diferențele majore dintre cele trei portice, pe lângă amplasarea lor în vecinătatea unor repere sau de-a lungul unui traseu ce leagă repere urbane, au fost elementele principale care au contribuit la selectarea acestora în vederea studiului și propunerii de intervenții, o astfel de situație din teren conducând inevitabil la soluții diferite și creative.

the long, monotonous and exposed footway along The Palace Hall as well as because of the great number of various commercial spaces situated along it), they all make the portico a busy route. Its constant use has also led it in time to acquire an ambiguous status concerning the property and use rights, the shops (especially the grocery stores or the food services abusively extending their activity in the portico by placing refrigerators and freezers, banners, etc. that obstruct the free flow and give the space a chaotic image. On the other hand the portico has an untidy aspect, as it is neither attended or renovated other than on small segments, in front of services that have something to gain from keeping a certain image (like bank offices). Precisely because of all these aspects though, unlike the other porticoes, this portico is much closer to the inhabitants or the constant passers-by. The main elements that determined this appropriation have been the fast foods and the grocery stores that assure a certain quality of service (for example the inhabitants appreciate the food cooked at the fast foods in the portico and the fact that it can also be taken-away even at later hours).

These few conclusions drawn from the field before the workshop helped us identify possibilities of valorising the porticoes without imposing, however, at the workshop, a certain type of approach. The major differences between the three porticoes, besides their positioning close to landmarks or along urban paths that connect urban landmarks, have been the main elements that led to their selection for study and intervention proposals, such a site inevitably leading to different and creative designs.

Workshop-ul a debutat cu prezentări menite să familiarizeze participanții cu modurile de analiză specifice arhitecturii și antropologiei/sociologiei și cu prezentarea antropologiei arhitecturale ca tip de abordare a spațiului construit ce aduce laolaltă cercetarea antropologică, interpretarea antropologică și arhitecturală a datelor și creativitatea presupusă de intervențiile de arhitectură. Introducerea în metodele de cercetare antropologică/sociologică a fost susținută de drd. Alexandra Ciocănel (Universitatea București) și a fost urmată de scurta cercetare de teren, desfășurată deja în echipe pluridisciplinare (echipele au fost alcătuite, în principiu, dintr-unul sau doi studenți arhitecți, un student urbanist și un student sau absolvent de la facultăți de alt profil³). Concluziile scurtei cercetări au fost prezentate de către fiecare echipă în parte tuturor participanților pentru a se ajunge la o cunoaștere a zonei prin prisma mai multor ochi și astfel suplinind într-o mică măsură imposibilitatea extinderii cercetării pe o perioadă mai lungă.

Cercetarea desfășurată de cele patru echipe a scos în evidență câteva puncte comune la care au făcut trimitere toate cele patru echipe, acestea subliniind urgența sau prioritatea pe care ar trebui să o capete rezolvarea problemelor respective pentru ca spațiile porticelor să poată fi considerate spații publice urbane. Nuanțele cercetării sunt vizibile cel mai bine în diferențele de abordare din propunerile elaborate.

Punctele comune observate de toate cele patru echipe sunt reprezentate de:

- Diferențele de utilizare a celor trei portice amintite și mai sus;
- Lipsa de unitate a celor trei portice (care nu poate fi catalogată neapărat drept o problemă, ci mai degrabă se poate puncta nevoia resimțită de participanți de a

³ Componenta fiecărei echipe și pregătirea profesională a participanților va fi clarificată în paginile următoare cuprinzând propunerile celor patru echipe.

The workshop started with presentations meant to familiarize the participants with specific architecture and anthropology/sociology research methods and with presenting the architectural anthropology as a kind of approach of the built space that brings together anthropological research, anthropological and architectural interpretation of the data and the creativity supposed by an architectural intervention. The introduction to anthropological/sociological research methods has been held by PhD c. Alexandra Ciocănel (University of Bucharest) and was followed by a short field research which already took place in multidisciplinary teams (teams were made up essentially of one or two architecture students, a student in urban studies and a student or graduate of other universities³). The conclusions drawn by each team were presented to all the other participants in order for all of them to gain a broader view and reading of the area, thus suppling to a small extent the impossibility of extending the research on a longer time span.

The research led by the four teams highlighted a couple of common points to which all the teams made reference to, these underlining the urgency or priority that solving those specific problems should have in further considering porticoes as urban public spaces. The research nuances are better visible in the approach differences in the drafted proposals.

The common points observed by all the four teams are represented by:

- Differences of use, also stated above;*
- A lack of unity between the three porticoes (which cannot necessarily be catalogued as a problem, but rather marks the need felt by the participants to perceive them unitary from certain points of view);*
- The problem of perceiving the space in relation to the*

³ *The members of each team and their professional training will be specified in the next pages when presenting the proposals made by the four teams.*

le percepe unitar din anumite puncte de vedere);

- Problema percepției spațiului prin prisma materialelor diferite folosite în special pentru pavaj (chiar și de-a lungul aceluiași portic) și mai ales a stării lor de degradare, a neuniformității;

- Iluminatul slab și neuniform, din nou cu probleme de tratare de-a lungul aceluiași portic (ne referim inevitabil în principal la porticul din Câmpineanu 29-33 datorită lungimii lui); în dreptul serviciilor pentru care imaginea afișată, ca mod de interacțiune cu consumatorul, este foarte importantă iluminatul nocturn este mult mai puternic.

Aceste concluzii comune ale analizei au fost rezolvate în maniere mai mult sau mai puțin diferite în cadrul propunerilor, dar abordările generale s-au situat la poli opuși. Echipele formate au fost lăsate libere să își aleagă/determine zona de intervenție (unul din cele trei portice sau toate), tema, tipul de intervenție, complexitatea intervenției etc. precum și maniera de reprezentare în strânsă legătură cu scopul stabilit de aceștia ca mod de valorificare a porticelor. Lucrul s-a desfășurat în permanență în echipă (Fig. 4).

În continuare vor fi prezentate cele patru proiecte și vor fi descrise pe scurt strategiile de intervenție.

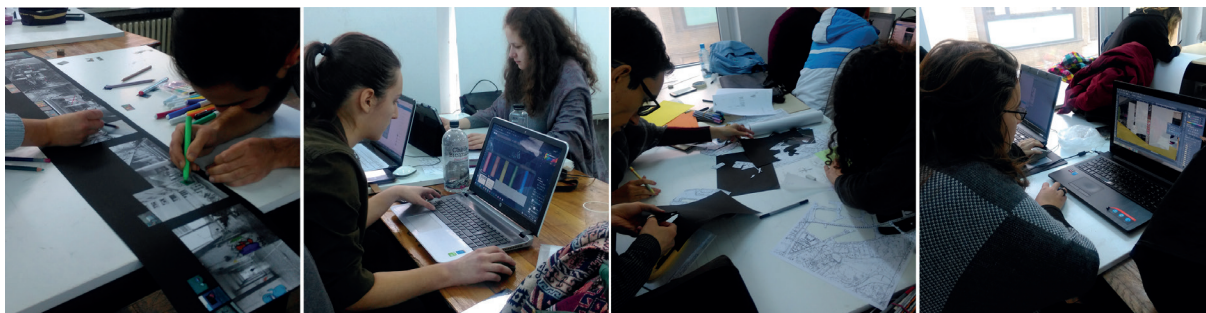
different materials used especially for the pavement (even along the same portico) and their decay and unevenness;

- Weak and non-uniform lighting, again with treatment problems along the same portico (inevitably we refer mainly to the portico at Câmpineanu 29-33 because of its length); in front of the services for which the image, as a way of interaction with consumers, is important the night lighting is stronger.*

These common conclusions drawn from the analysis have been solved in more or less different manners through the proposals, but the general approaches have been quite opposite. The teams were left to decide/determine the area of intervention (one of the three porticoes or all), the theme, the type of intervention, the complexity of the intervention etc. as well as the representation manner in close connection to the scope established by themselves as way of valorizing the porticoes. The work has been carried out permanently in teams (Fig. 4).

Next we shall present the four projects and shortly describe the intervention strategies.

Fig. 4 Participanții la workshop lucrând la propunerile dezvoltate în echipe pluridisciplinare /
The workshop participants working at the proposals carried out in multidisciplinary teams.

Propuneri de intervenție

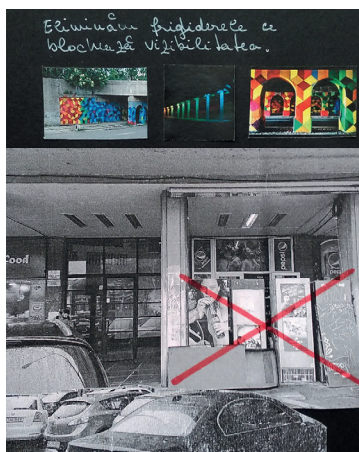
1. Valorificare prin intervenții minimale

Alexandra Diana Dincă - Arhitectură

Cătălin-Ștefan Ghiță - Administrație Publică

Denisa-Sorina Lungu - Proiectare și Planificare urbană

Andrada Cristina Stancu – Arhitectură

Intervention proposals

1. Valorising through minimal interventions

Alexandra Diana Dincă - Architecture

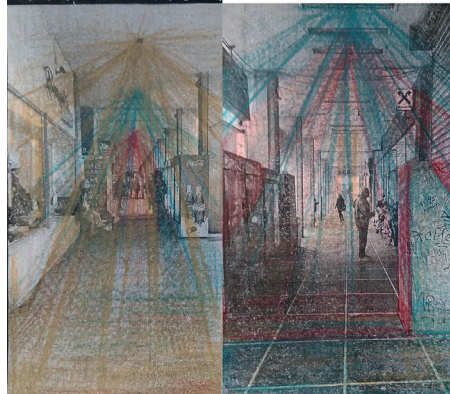
Cătălin-Ștefan Ghiță - Public Administration

Denisa-Sorina Lungu - Urban Design and Planning

Andrada Cristina Stancu - Architecture

Intervenție cu lumini colorate

Această propunere (Fig. 5) mizează pe un set de intervenții minime care să rezolve problemele majore identificate în zonă, punctele tari ale soluției fiind constituite de rapiditatea cu care ar putea fi implementate în realitate și de fezabilitate (presupunând costuri de intervenție minime și soluții ce nu ridică probleme mari din punct de vedere administrativ).

This proposal (Fig. 5) follows a set of minimal interventions that solve the major problems identified in the area, the strengths of the solution being the rapid actual implementation and the feasibility (presuming minimal intervention costs and solutions which don't pose major administrative problems).

Fig. 5 Valorificare prin intervenții minime / *Valorising through minimal interventions*
 Autori / *Authors*: Alexandra Diana Dincă, Cătălin-Ștefan Ghiță, Denisa-Sorina Lungu, Andrada Cristina Stancu;
 Repaginare / *Repagination*: Anda-Ioana Sfinteș

Pe lângă rezolvarea aspectelor privitoare la concluziile comune (rezolvarea uniformă a pavajului, iluminarea corespunzătoare, eliminarea elementelor ce parazitează porticul – frigider, gherete etc.), echipa și-a asumat o imagine dominată de arta stradală, considerând graffiti-urile drept o formă de exprimare liberă ce poate fi acceptată, acesta fiind un element identitar mai ales la nivelul porticului din Câmpineanu 29-33.

Besides solving the aspects referring to the common conclusions (a uniform solving of the pavement, appropriate illumination, eliminating the parasitic elements of the portico – refrigerators, booths, etc.), the team assumed an image dominated by street art, considering graffiti to be a form of free expression which can be accepted, for the portico at Câmpineanu 29-33 most of all being an identity feature.

Se propune eliberarea porticului, în zonele de gang, de mașinile parcate, spațiul respectiv fiind cedat pietonilor și liberei lor circulații.

Pentru porticul din Câmpineanu 27 s-a propus o instalație manifest care să atragă atenția pietonilor și să îi conducă către portic, facilitând apropierea sau cel puțin folosirea acestuia și astfel recunoscându-i-se cel puțin rolul său principal la nivel urban – acela de protejare a trecătorilor în parcursul lor dintr-un punct în altul.

Echipa a resimțit, totodată, nevoia introducerii unor instalații cu lumini colorate, acest tip de intervenție, ca și intervenția manifest propusă în Câmpineanu 27, putând fi catalogate drept forme de artă urbană.

2. Activarea arhitecturală și socială a gangurilor

Antonia Panaitescu - Urbanism

Marian Raicu - Istorie

Ana-Maria Săbău - Arhitectură

Ana Maria Stan - Arhitectură

Cea de-a doua echipă și-a concentrat atenția asupra celor trei ganguri din zonă care asigură legătura dintre țesutul vechi, organic și țesutul nou. Și-au extins propunerea dincolo de suita de portice pentru a include și gangul de dinainte de porticul din Câmpineanu 25, mizând pe o abordare urbanistică ce recunoaște rolul social al gangurilor la scară mai mare (Fig. 6). Au observat că, deși aceste ganguri ar fi trebuit să negocieze relația dintre cele două zone, între țesutul vechi și fluxul continuu de oameni ce traversează porticul se petrece o ruptură accentuată prin modul de utilizare a gangurilor. Acestea sunt dedicate aproape în totalitate parcării mașinilor, pietonii care le traversează percependu-le drept obstacole. Gangurile rămân puncte de trecere doar în caz de nevoie, rolul social de spațiu al negocierii și dialogului pe care ar fi trebuit să îl îndeplinească prin caracterul lor de breșe pierzându-se în totalitate.

They propose liberating the alleyway areas of the portico of parked cars, the space being given up to the passers-by and their free flow.

For the portico at Câmpineanu 27 they proposed a manifest installation which would draw the attention of the passers-by and guide them in the portico, facilitating appropriation or at least its use and thus at least admitting its main role from an urban point of view – that of protecting the passers-by while walking from one point to another.

The team also felt the need to introduce coloured light installations, this kind of intervention, as well as that proposed at Câmpineanu 27, being a form of urban art.

2. Architectural and social activation of the passages

Antonia Panaitescu – Urban Planning

Marian Raicu - History

Ana-Maria Săbău - Architecture

Ana Maria Stan - Architecture

The second team concentrated its attention upon the three alleyways in the area which assure the connection between the old, organic tissue and the new tissue. The team members extended their proposal beyond the porticos line in order to include the alleyway before the portico at Câmpineanu 25, counting on an urbanistic view which recognizes the social role of the alleyway at a larger scale (Fig. 6). They observed that, although the alleyways should have negotiated the relationship between the two areas, between the old tissue and the constant flow of people passing through the portico there is a disconnection accentuated by the way the alleyways are used. They are almost entirely used for parking, the passers-by perceiving the cars as obstacles. Alleyways remain points of passage in case of need, the social role as a space of negotiation, which they should have performed through their breach character, being lost.

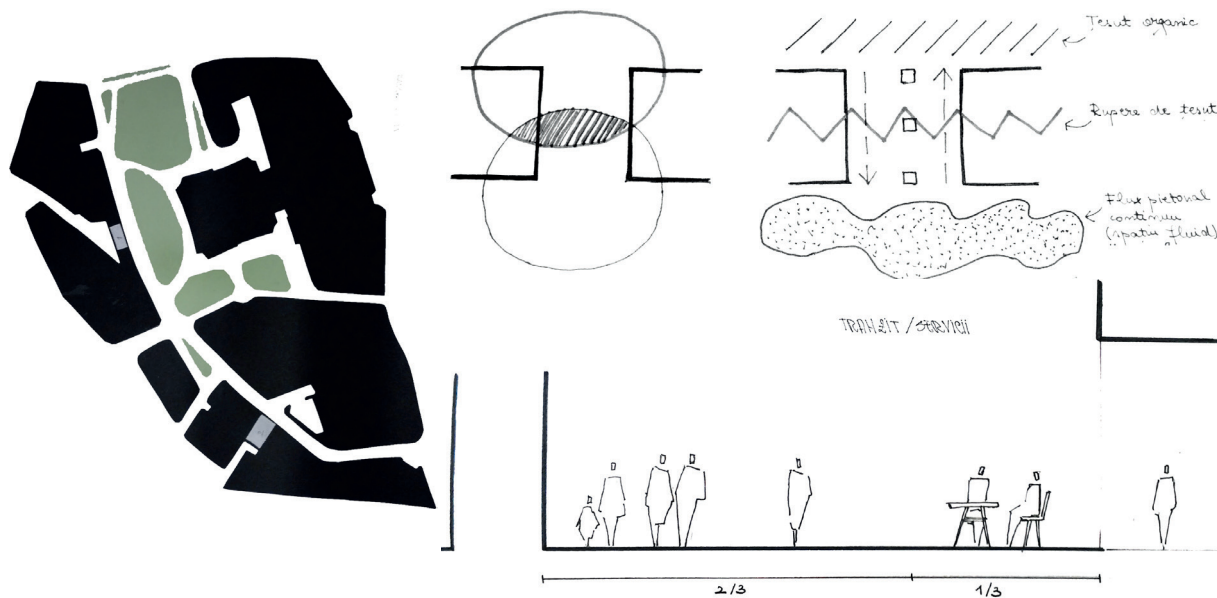

Fig. 6 (1-6) Activarea arhitecturală și socială a gangurilor/ Architectural and social activation of the passages
 Autori / Authors: Antonia Panaitescu, Marian Raicu, Ana-Maria Săbău, Ana Maria Stan;
 Repaginare / Repagination:: Anda-Ioana Sfinteș

Intervenția propusă constă în eliberarea porticelor de obiectele intrus și în eliberarea gangurilor de mașini, acestea fiind redată pietonilor și fiind transformate în spații atractive prin utilizarea unor perdele de lumini. Prin acest proiect se marchează nevoia conceperii unei strategii de intervenție care să privească porticele dincolo de scara lor și de rolul lor primar, nevoia unei gândiri la scară urbană (analiza putând fi extinsă dincolo de zonele învecinate pentru o reintroducere a porticelor într-un circuit urban) precum și posibilitatea valorificării nu neapărat prin intervenții clare asupra porticului propriu-zis, ci a elementelor prin care comunică cu zonele învecinate și prin intermediul cărora participă la realitatea urbană.

The proposed intervention wishes to free the porticoes of intruding objects and to free the alleyways of cars, all these spaces being given back to the passer-by and transformed into attractive spaces by using light curtains.

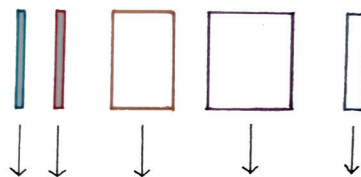
This project frames the need for conceiving a strategy of intervention that would consider porticoes beyond their scale and primary role, the need for an urban scale approach (extending the research beyond the vicinities in order to reintroduce the porticoes in urban paths) as well as the possibility for valorising the porticoes not necessarily through interventions upon the actual porticoes, but upon the elements through which they communicate with the adjacent areas and through which they participate to an urban reality.

OBIECTE INTRODUS

INSTALAȚIE - PERDEA DE LUMINĂ - CULOARE - MURAL - LEGĂTURĂ

3. Călătorind printr-o harpă

Raluca Datcu - Arhitectura
Andreea Mihalache - Litere/Sociologie
Andreea Mucibabici - Arhitectura
Andreea Stan - Arhitectura

Spre deosebire de proiectele de dinainte, această propunere de intervenție se concentrează asupra unui anumit portic – cel din Câmpineanu 25. Echipa a analizat modul de utilizare al porticului, circulația pietonilor, spațiile deservite dar și legătura dintre porticul ce adăpostește intrarea într-un magazin de muzică și Universitatea de Muzică spre care facilitează trecerea porticele analizate în cadrul workshop-ului. Echipa a dezvoltat o instalație de artă utilizând culoarea, luminile colorate și sunetul, instalația fiind interactivă și răspunzând, prin intermediul unor senzori de mișcare, la modul în care porticul este traversat (Fig. 7).

Propunerea rezolvă punctele slabe identificate în cadrul analizei – lipsa unui impact al porticului asupra trecătorului altul decât cel determinat de masivitatea stâlpilor și lipsa unei atitudini care să vizeze rolul profund la nivel urban – creând o pauză, un moment de întrerupere a ritmului urban, încărcat de sens (sens ce poate fi căutat, descoperit, interpretat de fiecare trecător în parte pe baza unei trăiri individuale sau rezultate din răspunsurile suprapuse ale instalației la utilizarea concomitentă a porticului de către mai mulți trecători).

O astfel de instalație ar putea reprezenta un prim pas în activarea spațiului urban al Bucureștiului; însoțită de alte strategii de intervenție care să continue un astfel de demers ar putea avea un impact mult mai mare, de abia atunci putându-se vorbi despre valorificarea unor spații ale Bucureștiului ce par părăsite, neîngrijite în ciuda potențialului lor urban și social.

3. A journey through a harp

Raluca Datcu - Architecture
Andreea Mihalache - Literature/Sociology
Andreea Mucibabici - Architecture
Andreea Stan - Architecture

Unlike the projects before, this intervention proposal concentrates upon a certain portico – the one at Câmpineanu 25. The team analysed the way the portico is being used, the flow of the passers-by, the served spaces but also the connection between the portico which shelters the entrance to a music shop and the National University of Music towards which the porticoes researched at the workshop facilitate the passage.

The team designed an art installation using colour, coloured lights and sound, the installation being interactive and responding, through movement sensors, to the way the portico is crossed (Fig. 7).

The proposal solves the weaknesses identified through the research – the lack of an impact of the portico upon the passer-by other than the one determined by the massive pillars and the lack of an attitude considering the profound urban role – by creating a break, a moment of discontinuance in the urban rhythm, full of meaning (a meaning which can be searched for, discovered, interpreted by every passer-by based upon his/her own feelings or a feeling resulting from the superposed responses of the installation to the concomitant use of the space of the portico by more people).

Such an installation could become a first step in activating the urban space of Bucharest and, accompanied by other intervention strategies that would continue such an approach, could have a greater impact, only then leading to discussions about valorising apparently abandoned, untidy spaces of Bucharest despite their urban and social potential.

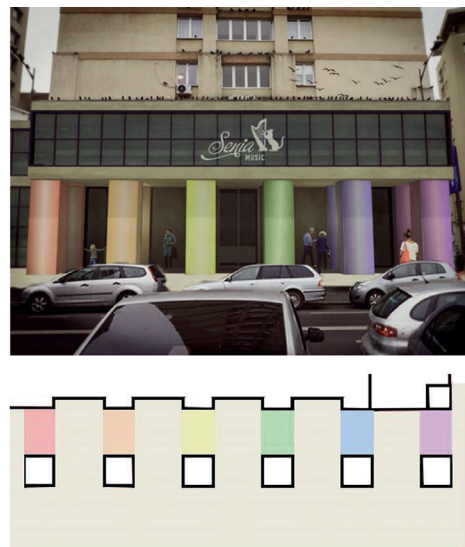

Fig. 7 Călătorind printr-o harpă / A journey through a harp
 Autori / Authors: Raluca Datcu, Andreea Mihalache, Andreea Mucibabici, Andreea Stan

4. Călătorii porticelor

Andreea-Monica Crăciun - Arhitectura
 Floriana Genes - Psihologie/antropologie

Cel de-al patrulea proiect constituie o strategie de intervenție la scară mare (Fig. 8 și Fig. 9), presupunând inclusiv restricționarea traficului auto pe strada Câmpineanu, propunerea de piste de biciclete, propunerea de spații verzi în ganguri sau prelungirea spațiilor verzi peste stradă în ideea accentuării legăturii porticului cu Sala Palatului.

Dinamismul relațiilor dintre spații și componentele sociale este condiționat de tranziția complexă de la ermetism spre transparență. O suită de portice precum cele de vizavi de Sala Palatului poate fi valorificată la potențial maxim pentru a crea un flux comunicațional optim cu zonele învecinate.

4. Travellers through porticoes

Andreea-Monica Crăciun - Architecture
 Floriana Genes - Psychology/Anthropology

The fourth project represents a strategy of intervention at a big scale (Fig. 8 and Fig. 9), imagining the restriction of the car traffic on Câmpineanu Street, the proposal of cycling tracks, of green spaces in the alleyway areas or the extension of the green spaces over the street with the idea of emphasizing the connection between the portico and The Palace Hall.

„The dynamics of the relationship between the spaces and the social components is conditioned by the complex transition from occlusion to transparency. A succession of porticoes like those across from the the Palace Hall can be valorized at a maximum potential in order to create an optimum communicational flux with the adjacent areas.

Fig. 8 Concluziile analizei și strategii de intervenție / The research conclusions and intervention strategies
 Autori / Authors: Andreea-Monica Crăciun și Floriana Genes;
 Repaginare / Repagination: Anda-Ioana Sfinteș

Această comunicare veritabilă se poate realiza printr-o continuitate de ordin vizual (apariția spațiilor verzi, deschidere, iluminare) și totodată prin întrebuițarea spațiului în acord cu necesitățile cetățenilor. O interdependență clară, lipsită de ambiguitate a spațiilor poate induce percepția că porticele aparțin atât clădirilor, cât și spațiului urban și, nu în ultimul rând, oamenilor care le traversează.
 (Andreea-Monica Crăciun și Floriana Genes)

This veritable communication can be accomplished through a visual continuity (the emergence of the green spaces, openness, illumination) and through a use of the space in accordance with the needs of the citizens. A clear interdependency, devoid of any spatial ambiguity can lead to the perception of the porticoes as pertaining equally to the buildings and the urban space and last but not least to the people assing through them.
 (Andreea-Monica Crăciun și Floriana Genes)

Fig. 9 Călătorii porticelor / Travellers of the porticoes
 Autori / Authors: Andreea-Monica Crăciun și Floriana Genes

Concluzii

Porticele sunt spații importante la nivel urban, care pot funcționa prin conformare lor fără a necesita neapărat investiții mari. Bucureștiul beneficiază de multe astfel de spații, chiar în zona centrală, dar sunt percepute negativ. Sunt neglijate, insalubre, par a fi ale nimănui chiar și atunci când spațiile comerciale se extind abuziv pe spațiul lor, fără grijă față de pieton, dorind doar să își afișeze marfa cât mai la vedere.

Proiectele dezvoltate în cadrul workshop-ului „București. Valorificarea spațiilor intermediare de tip portic” au demonstrat că porticele bucureștene pot fi valorificate în moduri diferite, propunându-se strategii de intervenție diverse ce au mizat pe:

- acceptarea și interpretarea modului de utilizare, inclusiv a practicilor comerciale (dar într-un mod care să arate mai multă grijă față de pieton) sau a practicii de acoperire a pereților și stâlpilor cu graffiti ca mod de exprimare artistică;
- reactivarea rolului elementelor de arhitectură, a suitei de stâlpi și spațiului protejat pe care îl creează, dar și a gangurilor prin recunoașterea rolului important de legătură pe care îl au la nivelul țesutului urban;
- rezolvarea unor lipsuri resimțite la nivel urban, a lipsei de spații verzi sau de locuri de stat, aproape toate echipele propunând astfel de spații de respiro în special în zona gangurilor percepute drept pauze de-a lungul suitelor de stâlpi sau drept spații intermediare care prin legătura pe care o facilitează devin spații sociale.

Indiferent de strategia de intervenție, însă, trebuie conștientizat faptul că arhitectura are un impact direct asupra spațiului social și că aceasta trebuie „folosită” atâta timp cât asigură „precondițiile de ordin material pentru pattern-urile de mișcare, de întâlnire sau evitare care reprezintă modul de realizare din punct de vedere material – precum și generatoarele –

Conclusions

The porticoes are important spaces at an urban level which can work through their conformation without necessarily supposing big investments. Bucharest has many such spaces, even in the centre, but they are negatively perceived. They are not taken care of, they are unsanitary and seem to pertain to no one even when the commercial spaces extend their activity on the portico space, with no concern towards the passer-by, led only by the desire to display their merchandise as visible as possible.

The projects designed at the “Bucharest. Valorising the intermediary space of the porticoes” workshop demonstrated that the porticoes of Bucharest can be valorized differently, the diverse strategies of intervention counting on:

- *accepting and interpreting the way the space is used, including the commercial services (but so that it would show a greater concern for the passer-by) or the practice of covering the walls and pillars with graffiti as an artistic way of expression;*
- *reactivating the role of the architectural elements, of the succession of pillars and the sheltered space they create, but also of the alleyways by recognizing their important connecting role for the urban tissue;*
- *solving certain lacks experienced at the urban level, the lack of green spaces or of places to sit, almost all the teams proposing such relaxation areas especially in the alleyways perceived as breaks along the succession of pillars or as intermediary spaces which through the connection they facilitate become social spaces.*

No matter the intervention strategy, anyway, we should acknowledge the fact that architecture has a direct impact upon the social space and that it should be “used” as long as it assures “the material preconditions for the patterns of movement, encounter and avoidance which are the material realisation — as well as sometimes

relațiilor sociale” (Hillier and Hanson 2005, ix). Spațiul public urban (de care Bucureștiul duce lipsă) trebuie să fie un spațiu ce stimulează un comportament public activ și creativ deopotrivă (Stevens 2007). Analiza densităților și intensităților vieții urbane (Tonkiss 2013) în spațiul porticelor poate conduce, de exemplu, la înțelegerea motivelor care conduc la utilizarea acestora și la implementarea unor soluții care să țină cont de nevoi și să poată interveni firesc în traseul zilnic al trecătorilor. Astfel porticele pot fi apropiate prin răspunsul pe care îl dau concret unor nevoi specifice, satisfacerea acestor condiții putând constitui premisele pentru provocarea ulterioară a trecătorilor din punct de vedere creativ. Mai departe, asigurarea unei diversități de servicii poate conduce la o utilizare continuă și astfel la creșterea sentimentului de siguranță.

Porticele, ca spații intermediare, sunt spații cu un potențial imens în a fi folosite în moduri care nu numai să indice prezența unui spațiu public urban, ci și să negocieze relațiile dintre interior și exterior, dintre funcțiunile diverse care ar trebui să genereze funcționarea continuă a porticelor și stradă sau chiar ceea ce se află dincolo de stradă. Extinderea spațiilor comerciale în portic ar trebui să se facă în moduri care să îndemne la relaxare, care să contribuie la apropierea spațiului porticelor prin asigurarea răgazului de a vedea și simți spațiul, de a atribui sens unui spațiu aparte. În cazul porticelor de pe strada Câmpineanu relațiile cu Sala Palatului, cu Biserica Krețulescu și parcul în care este amplasată ar trebui activate. Valorificarea porticelor într-un mod care să medieze relația cu aceste clădiri/situri ar însemna totodată valorificarea acestor repere urbane și ar conduce la conștientizarea rolului și poziției lor în cadrul orașului.

the generator — of social relations” (Hillier and Hanson 2005, ix). The urban public space (which Bucharest lacks) should stimulate both an active and creative public engagement (Stevens 2007). Researching the densities and intensities of the urban life (Tonkiss 2013) in the space of the porticoes could lead, for example, to understanding the motifs for their use and to implementing solutions that would take into account certain needs, naturally intervening in the daily paths of the passers-by. Thus the porticoes can be appropriated because of the actual response they give to specific needs, satisfying these conditions becoming premises for further creatively challenging the passers-by. Next, assuring a diversity of services can lead to a continuous flow of people and so to raising the safety impression.

The porticoes, as intermediary spaces, are spaces with an immense potential to be used in ways that would not only indicate the presence of an urban public space, but would also negotiate the relationship between inside and outside, between the services that should generate a continuous use of the porticoes and the street or even what's beyond the street. The extension of the commercial spaces in the portico should be made such as to impel to relaxation, to contribute to the appropriation of the space by ensuring the respite to see and feel the space, to give meaning to that certain space. In the case of the porticoes on Câmpineanu Street, the relationships with The Palace Hall, the Krețulescu Church and the park should be activated. Valorising the porticoes in a way that would mediate the relationship with these buildings/sites would also mean valorising them as urban landmarks and would lead to the acknowledgement of their role and position within the city.

Bibliografie / Bibliography

- ALTMAN, Irwin, and Setha M. Low. 1992. 'Place Attachment: A Conceptual Inquiry'. In *Place Attachment*, edited by Irwin Altman and Setha M. Low, 1992nd ed., 1–12. New York and London: Plenum press.
- ASKLAND, Hedda Hauge, Ramsey Awad, Justine Chambers, and Michael Chapman. 2014. 'Anthropological Quests in Architecture: Pursuing the Human Subject'. *International Journal of Architectural Research* 8 (3): 284–95.
- HENCKEL, Dietrich, Susanne Thomaier, Benjamin Könecke, Roberto Zedda, and Stefano Stabilini, eds. 2013. *Space–Time Design of the Public City*. Vol. 15. *Urban and Landscape Perspectives*. Dordrecht Heidelberg New York London: Springer. <http://link.springer.com/10.1007/978-94-007-6425-5>.
- HILLIER, Bill. 2007. *Space Is the Machine: A Configurational Theory of Architecture*. Space Syntax.
- HILLIER, Bill, and Julienne Hanson. 2005. *The Social Logic of Space*. Reprint edition. Cambridge: Cambridge University Press.
- KUOPPA, Jenni. 2013. 'Beyond Vague Promises of Liveability: An Exploration of Walking in Everyday Life'. In *Space–Time Design of the Public City*, edited by Dietrich Henckel, Susanne Thomaier, Benjamin Könecke, Roberto Zedda, and Stefano Stabilini, 15:157–70. *Urban and Landscape Perspectives*. Dordrecht Heidelberg New York London: Springer.
- Lawson, Bryan. 2001. *The Language of Space*. Oxford: Architectural Press.
- MICIUKIEWICZ, Konrad, and Geoff Vigar. 2013. 'Encounters in Motion: Considerations of Time and Social Justice in Urban Mobility Research'. In *Space–Time Design of the Public City*, edited by Dietrich Henckel, Susanne Thomaier, Benjamin Könecke, Roberto Zedda, and Stefano Stabilini, 15:171–85. *Urban and Landscape Perspectives*. Dordrecht Heidelberg New York London: Springer.
- STEANE, Mary Ann, and Koen Steemers, eds. 2004. *Environmental Diversity in Architecture*. London ; New York: Spon Press.
- STEEMERS, Koen, Marylis Ramos, and Maria Sinou. 2004. 'Urban Diversity'. In *Environmental Diversity in Architecture*, edited by Mary Ann Steane and Koen Steemers, 85–100. London ; New York: Spon Press.
- STEVENS, Quentin. 2007. *The Ludic City: Exploring the Potential of Public Spaces*. London and New York: Routledge.
- TONKISS, Fran. 2013. *Cities by Design: The Social Life of Urban Form*. 1 edition. Polity.